

FAGPLAN KIRKEORGEL

Litt om instrumentet:

Kirkeorgelet kalles for "instrumentenes dronning". Et orgel finnes i mange ulike størrelser – de minste kan plasseres på et bord og de største kan være store som hus. Orgelet er et tangentinstrument, men kan også kalles et blåseinstrument, fordi det må luft til for å få lyd. Orgelet består av mange piper, som gir lyd når det kommer luft gjennom pipene. Et orgel kan ha alt fra 30 til 30.000 piper! Luften lages ved hjelp av vifter og kanaler. Man bruker fingrene til å spille på manualene (tangentene) og føttene til å spille på pedalene.

Kulturskolen har to digitale kirkeorgler plassert i kulturskolens lokaler på Våle samfunnshus, som elevene kan få tilgang til mht øving, hvis man ikke har tilgang til et orgel i elevens nærmiljø. Ellers er det en fordel om eleven disponerer et piano hjemme.

Begynnernivå

I denne fasen er eleven helt i starten av sin musikalske reise, og tiden vil brukes på å gjøre seg kjent med instrumentet og enkelt repertoar, for å opparbeide seg de motoriske ferdighetene en trenger for å spille. Lek, imitasjon og improvisasjon står sentralt i denne fasen.

En elev på begynnernivå:

- Kjenner til orgelets grunnleggende oppbygging (manualer, pedal, piper), og utforsker hvordan man kan registrere sterkt og svakt på orgelet.
- Lærer korrekt håndstilling og sittestilling på orgelkrakken.
- Kan bruke alle fem fingre på både høyre og venstre hånd, i tillegg til å spille enkle melodier i pedal.
- Lærer å orientere seg i notebildet ved å sammenligne og se etter likheter, og kan se om melodiene beveger seg oppover eller nedover, trinnvis eller sprangvis.
- Spiller enkle melodier etter gehør og imitasjon, med enkelt akkompagnement i venstre hånd og pedal.
- Lærer navnet på tonene i stamtonerekken.
- Kjenner til både G-nøkkel og F-nøkkel, samt kjenner til helnote, halvnote, firedelsnote og åttendelsnote.
- Kjenner til B for H, og spiller melodier i F-dur eller d-moll.
- Kjenner til kryss for F, og spiller melodier i G-dur eller e-moll.
- Improviserer med utgangspunkt i toner, historier, stemninger, stikkord, og utforsker orgelets mange ulike klanger og muligheter.
- Spiller både alene og i samspill med læreren.
- Fremfører musikk for andre, for eksempel under en særskilt tilrettelagt nybegynnerkonsert, den såkalte *Diplomkonserten*.
- Snakker med lærer og foreldre/foresatte om øverutiner. Det forventes at øving følges opp hjemme, og det er viktig å øve jevnt – helst hver dag.

Eksempler på lærebøker i denne fasen er Preludium 1 av Bjørn Vidar Ulvedalen, Orgelpuls 1 av Anne-Lise Lindberg Sjødin og Ferdinands orgelbok.

Mellomnivå

I denne fasen utvikler eleven seg videre, blant annet ved å jobbe med koordinasjon mellom hender og føtter, og ved å lære mer om teknikk, teori og gehørspill. Videre utforsking av orgelets klangmuligheter er også sentralt.

En elev på mellomnivå:

- Lærer skalaspill og kjenner til skalaer med inntil to kryss og to B.
- Kan bevege tommelen under de andre fingrene, slik at eleven blant annet kan spille skalaer med riktig fingersetning.
- Kan finne fram til enkle melodier på gehør.
- Kjenner til dur- og molltreklang, samt øve på første og annen omvendning av treklange.
- Begynner med besifringsspill og kan besifre en enkel melodi med hovedtreklange, med grunntone i pedal.
- Kan improvisere med utgangspunkt i ulike stemninger, akkordrekker og skalaer.
- Lærer grunnleggende musikkteoretiske begrepspar, som staccato-legato, crescendo-decrescendo, forte-piano, og lærer navn på intervallene innenfor en oktav.
- Spiller både alene og sammen med lærer, og kan i tillegg begynne å spille sammen med andre orgelelever der det lar seg gjøre.
- Spiller på opptil flere konserter i året, blant annet på kulturskolens huskonserter. Her bygges konserterfaring opp, og eleven kan oppøve større trygghet og selvtillit i konsertsituasjonen.
- Øver jevnt, rundt en halvtime 5-6 dager i uken.

Lærebøker i denne fasen kan være Preludium 2 av Bjørn Vidar Ulvedalen og

Øvre mellomnivå

Nå kan eleven innstudere verk mer selvstendig, og...

En elev på øvre mellomnivå:

- Kan utvikle teknikken sin videre, som å arbeide med triller og ulike former for artikulering.
- Behersker dur- og molltreklanger, samt septimakkorder.
- Behersker skalaer med opptil tre kryss og skalaer med opptil tre B.
- Behersker grunnleggende registrering, og kan ta noen selvstendige valg.
- Kan improvisere i ulike tonearter.
- Jobber videre med besifring, og kan spille i både dur og moll.
- Spiller sammen med lærer, men kan også begynne å spille sammen med andre elever fra kulturskolen.

Lærebøker i denne fasen kan være Preludium 3, 4 og 5 av Bjørn Vidar Ulvedalen og Spill som du vil! av Katarzyna Julia Leikvoll.

Viderekomment nivå

For å kunne komme inn i kategorien viderekomment nivå, må eleven ha et høyt ferdighetsnivå. Dette nivået forutsetter minst 1 times øving hver dag og elever på dette nivået er i stand til å jobbe selvstendig. De viderekomne elevene fungerer som kulturskolens «flaggskip» utad, og blir tildelt de mest krevende oppgavene kulturskolen kan tilby. Orgelelver på dette nivået kan fungere blant annet som akkompagnatører for sangere/instrumentalister og de opptrer solo på kulturskolens største forestillinger og konserter med opptil flere hundre mennesker i publikum.